

O symbolu a příběhu

druhý díl seriálu „Moment očkování“ o viru a Stroji

Paul Kingsnorth

Digitální zelený očkovací pas Evropské unie.

Ve druhém dílu své eseje „Moment očkování“ líčí Paul Kingsnorth, že se nacházíme v čase *zlomu ve vyprávění*. Jestliže dříve byl Západ ovládán příběhem křesťanství a následně dalším velkým příběhem Pokroku, který nás dnes dovedl na pokraj globální ekologické krize, je pro nás nyní nemožné se přimknout k větším sjednocujícím příběhům, jelikož naše narativy jsou příliš roztržité. Žijeme v době kulturní války, v době „bitvy o příběhy“. --- Reakce na virus kovid byla filtrovaná právě skrze tento rozpad příběhu a vyhotvila tuto názorovou roztržitost do podoby střetu. Paul Kingsnorth jej s odvoláním na filosofa Petera Limberga popisuje jako boj tradiční „Teze“, pozice establishmentu, spojené s představou Pokroku, s alternativní „Antitezí“. Poukazuje přitom na fakt, že stoupenci „Teze“ začali v určité fázi pandemie koronakrizi neadekvátně interpretovat jako *příběh moru*, který je charakteristickým rysem moderní tragedie. Příchod očkovacích pasů, segregace a další s tím spojené projevy společnost doslova rozbily, místo aby ji sjednotily. Znovu tak byl akcentován letitý konflikt mezi demokracií a technokracií ve snaze restartovat příběh Pokroku, který by nás měl dovést do Skvělého nového světa a zachránit před nemocí a dokonce před smrtí. Tímto tématem se bude autor zabývat v poslední třetí části této eseje. Překlad: Jiří Zemánek.

Tolstoj kdysi prohlásil, že na světě existují jen dva příběhy: „cizinec přichází do města“ a „kdosi odchází na cestu“. Spisovatel, myslel si, by měl být schopen udělat téměř cokoliv s tím, co má k dispozici. Před pár lety na kurzu psaní, který jsem učil, poukázal jeden můj student na to, že by se mohlo jednat o stejný příběh vyprávěný z různých pohledů. Na to jsem předtím nepomyslel, ale od té doby na to myslívám často.

Život Tolstého byl životem hledání; životem hoření a putování, životem padání a opětovného vstávání a chůze k pravdě. V každé fázi své cesty zaznamenal příběhy, které vyprávěl, a obrátil je tak, aby na ně světlo dopadalo novými způsoby; zkoumal je, aby uviděl, zda jsou pravdivé či ne. *Nazývej věci jejich jmény*, radil v roce 1851 sám sobě ve svém deníku. Tato rada platí.

Lidé jsou vypravěči příběhů; to by mohla být vlastnost, která nás ostře odlišuje i od našich

nejbližších zvířecích příbuzných. Každý den od rána do večera neustále používáme narativy, abychom se pokusili dát smysl pokračujícímu zmatení reality; tomu, co to znamená být člověkem. Když jsme s Dougaldem Hinem napsali před dvanácti lety manifest Temné hory (Dark Mountain Manifesto), to, na co jsme se soustředili, byl příběh. Tvrzení, které jsme tehdy učinili, a které se od té doby potvrdilo, je, že naše kultura si vyprávěla o světě chybný příběh, příběh, který nás přivedl na okraj útesu:

Tento příběh má mnoho variant, náboženských i světských, vědeckých, ekonomických i mystických. Ale všechny vyprávějí o původní transcendenci lidstva nad jeho zvířecí počátky, o našem rostoucím ovládnutí 'přírody', ke které už nepatříme, a o slavné budoucnosti hojnosti a prosperity, která bude následovat, až toto ovládnutí bude završeno. Je to příběh o ústředním postavení lidstva jako druhu, které je předurčeno stát se pánem všeho, co zkoumá, které není omezeno hranicemi, jež platí pro jiná, menší stvoření.

To, co tento příběh činí tak nebezpečným, je fakt, že jsme z větší části zapomněli, že je to příběh.

Lidské dějiny by mohly být chápány jako nikdy nekončící série bitev o příběhy, kdy vítězové alespoň na chvíli určují, kdo formuje společnost. Klasickým příkladem tohoto narativního boje v praxi je „kulturní válka“, která právě probíhá v mnoha západních zemích. Kdo bude psát dějiny Ameriky nebo Británie? Kdo rozhoduje, jestli socha zůstane stát, nebo co znamená? Bitvy kolem těchto příběhů jsou tak zuřivé právě proto, že mnoho lidí je považuje za existenciální. Tato socha, tato učebnice dějepisu, tato muzejní expozice – pro mnoho lidí to nejsou jen statické předměty nebo nepodstatné kousky kulturního vybavení: jsou to symboly, je to bitva, která určí, kdo jsme a co učíme své děti.

Příběhy mění radikálně svou podobu v závislosti na perspektivě, z níž jsou vyprávěny. Odysea je jiný příběh, když ho vypráví Penelope. Nové příběhy mohou nahradit staré a svrhnout přítomnou kulturu. Mnohé z toho, co zde od jara píšu, se týká právě tohoto mechanismu. Na postmoderním Západě se dnes nacházíme na konci příběhu a zuřivě bojujeme o to, zda ho můžeme obnovit – a pokud ne, tak který jiný příběh či příběhy zaujmou jeho místo.

Historik Christopher Dawson popsal naši oblast světa, která byla v posledních několika staletích tak dominantní a nyní se její moc a vliv vytrácí, jako křesťanskou společnost překrytou barbarským substrátem:

Západoevropská kultura je ovládána tímto ostrým dualismem mezi dvěma kulturami, dvěma sociálními tradicemi a dvěma duchovními světy – válečnou společností barbarského království s jeho kultem hrdinství a agrese a mírovou společností křesťanské církve s jejími ideály asketismu a odříkání a s její vysokou teologickou kulturou ... Domnívám, že je potřeba tento dualismus považovat za hlavní zdroj onoho dynamického prvku, který má tak rozhodující význam pro západní kulturu.

Tato směs barbarské síly a křesťanské víry s podporou klasického myšlení je tím, co vytvořilo Západ. Tisíc let přežívalo středověké křesťanstvo jako svět zcela sám o sobě. Poté, od reformace dál, během osvícenství, imperialismu a vzniku vědy, byl křesťanský příběh nejprve zpochybněn a pak postupně nahrazen jiným příběhem: příběhem Pokroku. Tento

příběh byl před dvanácti lety předmětem našeho malého manifestu:

Osvícenství ve své neoptimističtější podobě naroubovalo na podnož západního křesťanství vizi pozemského ráje, k němuž by nás mohlo dovést lidské úsilí vedené kalkulatívním rozumem. Podle těchto pokynů bude každá generace žít lepší život, než byl život těch, kteří žili před ní. Historie se stává eskalátorem a jediná cesta je cesta nahoru. V nejvyšším patře se nachází lidská dokonalost. Je přitom důležité, aby zůstala mimo dosah, aby se udržel pocit vzestupného pohybu.

Ale mýtus pokroku ve druhé polovině dvacátého století narazil na své mantinely. Kdo by tomu mohl uvěřit po Osvětimi a Hirošimě, že? Ti z nás, kteří jsou v mém věku či ti starší, si mohou ještě vzpomenout, jak měl vypadat rok 2000, když jsme byli děti, s jeho jetpacky a létajícími auty, měsíčními koloniemi a elektrinou příliš levnou na to, aby stálo za to ji měřit. Nikdo tehdy nezmiňoval měnící se klima, spirálu vymírání, nesmyslnou práci, oceánské proudy, topící se v plastu, nebo miliardáře ukrývající se ve svých bunkrech či děti vykopávající koltan pro chytré telefony, které jiné děti sestavují v manufakturách, jež nikdy nespátříme.

Západ byl křesťanství; ale křesťanství zaniklo. Pak byl Západ Pokrokem; ale Pokrok dosloužil. Z tohoto pohledu – možná stále příliš blízkého, než aby bylo možné skutečně rozeznat tvar věcí – mám podezření, že poslední desetiletí bylo dobou, během níž tato realita zasáhla mnoho lidí. Velký příběh se kterým jsme vyrůstali, není dnes možný dokonce ani pro mnoho dřívějších věrných věřících. V reakci na to jsme vstoupili do období, které bychom mohli nazvat *zlomem ve vyprávění*.

Daugald Hine a Paul Kingsnorth v Schumacher Colleague.

Zatímco kdysi jsme mohli být schopni se přimknout k velkému vyprávění, jako je příběh Pokroku, nebo k menším, ale přesto sjednocujícím příběhům, jako jsou ty budované kolem národních států, dnes je téměř nemožné toto učinit v jakémkoliv měřítku. Vyprávění jsou příliš roztržštěná. Všechno se pohybuje příliš rychle a střed se neudrží. Takový je význam „kulturní války“: pokračující bitva o příběhy, bez jakékoliv známky toho, zda se objeví nějaký nový velký příběh, který by nahradil příběh Pokroku. Možná, že takový příběh nevznikne. Možná, že dny velkých příběhů jsou pryč. Ať tak či onak, bitva o příběhy v dohledné době neskončí.

Proč o tomhle píšu ve druhé části eseje o viru kovid? Odpověď na to, pokud to není doteď jasné, je, že reakce na tento virus byla filtrovaná právě skrze tento proces rozpadu

vyprávění. Což znamená, že když se díváme na to, co se dnes děje, pak to, co vidíme, filtrujeme přes úplně odlišné příběhy.

Sám jsem to zakusil, jak jsem zjistil, v reakci na svou předchozí esej, která unikla z hranic malé komunity, kterou jsem si tady pěstoval a potulovala se po celém internetu s předvídatelnými výsledky. Možná se ukáže, že je to můj nejčtenější esej vůbec – nicméně to, co si lidé mysleli, že čtou, bylo determinováno příběhy, se kterými se už setkali v průběhu kovidové éry. Mnoho lidí – příliš mnoho na to, abych jim mohl odpovědět – mi napsalo, aby mi poděkovali za mé vyjádření toho, co sami cítili, ale obávali se to říct. Jiní mě na svých sociálních sítích kritizovali jako konspiračního teoretika či něco ještě horšího. Někteří lidé se domnívali, že čtou „esej proti očkování“, přestože jsem výslovně prohlašoval něco jiného. Jiní si mysleli, že můj nesouhlas s donucovacími opatřeními, která jsou teď uplatňovaná po celém světě, znamená, že budu souhlasit s tou či onou okázalou teorií jejich vlastní produkce.

Stěží jsem jediný, kdo toto zažil: je to situace, jak mi mnozí napsali, kterou právě teď po celém světě prožívají lidé denně v rodinách, na pracovištích, v komunikaci on-line. Zvláště ti, kteří se odchyľují od toho, co jsem nazval Vyprávěním – od onoho establishmentového příběhu o kovidu a reakci na něj – mohou očekávat krátký příkaz nebo něco horšího. Pro mnohé je to těžká a děsivá doba i jen se odvážit vyjít na veřejnost s otázkami, které odporují oficiálnímu obecnému povědomí.

Minule jsem napsal, že tento virus je apokalyptický, a to v tom smyslu, že odhaluje věci, které byly dříve skryté. Jednou z těchto věcí je roztržštěná povaha našich příběhů, která nám zase následně odhalila, jak křehké jsou mnohé naše společnosti. Mýtus Pokroku nám říká, že bychom měli mít víru v určité věci – v nashromážděné vědecké poznatky; v uznávané a „vzdělané“ odborníky; v novináře, kteří zkoumají fakta příběhu a pak nám je vysvětlují; v lidskou schopnost zjistit pravdu – ale proces zlomu ve vyprávění, který pochází z krize důvěry a legitimacy, znamená nejen, že těmto věcem nevěříme, ale dokonce se ani nemůžeme shodnout na tom, co mnohé z nich znamenají. Když to filtrujete přes labyrint zrcadel, jímž je internet, máte připraveno jeviště na masový zmatek a následné prohlubování nepřátelství, nedůvěry a strachu.

Filozof Peter Limberg nabízí ve svém internetovém fóru Stoa (The Stoa) hegelovskou analýzu dvou protichůdných příběhů o kovidu, a toho, jak navzájem stupňují vzájemný boj mezi sebou. Nazývá tyto dvě pozice „Teze“ a „Antiteze“, přičemž první z nich („Tezi“) popisuje takto:

Lockdowny jsou nutné k potlačení viru, masky fungují a musí být nařízeny, vakcíny jsou bezpečné, lidé by se měli nechat očkovat, aby ochránili sebe i druhé, a očkovací pasy pomohou věci rychleji otevřít a povzbudí ty, kteří váhají nechat se očkovat.

„Teze“ je pozice establishmentu. Podle Limbergových slov ji zastávají „starší média ... nevládní organizace, univerzity, západní vlády a memetické kmemy („memetic tribes“) na politické levici. Naproti tomu opačný názor – „Antitezi“ – zastává nesourodá směs politických disidentů všeho druhu, od pravičáků po anarchisty, kteří se z různých důvodů shlukují kolem alternativního příběhu:

Lockdowny nejsou potřebné, masky nefungují, bezpečnost a účinnost očkování se

přeceňuje, očkovací pasy nejen selhávají, ale ještě víc segregují společnost a v blízké budoucnosti můžeme očekávat girardovské obětování neočkovaných^{1/}. Jinými slovy, nacházíme se na hraně šikmé plochy, která vede ke stále drakoničtějším biopolitickým kontrolním opatřením, jejichž sevření se pravděpodobně neuvolní ani po skončení pandemie.

Poslední dva roky jsme mohli chápat v hrubých rysech jako bitvu mezi těmito dvěma příběhy. Do určité míry bude vaše vlastní volba, již se držíte, diktována vaší osobní zkušeností. Jestliže vám například zemřel někdo drahý na covid, můžete být víc než netrpěliví vůči lidem, kteří zpochybňují účinnost očkovacích látek nebo kteří vedou kampaň proti lockdownům. Na druhou stranu, pokud jste (tak jako já) odříznuti na šest měsíců od života velké části společnosti, a to bez důvodu, který může nějaká věda ospravedlnit, a to bez jakékoliv diskuze a souhlasu, je stejně pravděpodobné, že ztratíte nervy, když je vám nařizováno „následovat vědu“, nebo důvěřovat úřadům, že si pěkně nepohrají s vašimi občanskými svobodami. Oba tyto postoje se ze své vlastní perspektivy zdají být rozumné, ale čím dál víc je není možné sladit dohromady – a po dvou letech života v takové situaci jsme prostě všichni vyčerpaní.

Takhle se projevuje narušení příběhu v praxi a v posledním zhruba měsíci se zdá, že se to děje rychleji: viděli jsme, jak okrajová „Antiteze“ zjevně získává půdu pod nohama a jak se vytrácí podpora „Teze“ establishmentu. Pravděpodobně je to způsobeno, jak čím dál zjevnější vratkostí velké části „Teze“ – zvláště selháním očkovacího programu na ukončení pandemie –, tak radikálně donucovacími opatřeními, která provádějí její zastánci. Příkazy k očkování, „zelené pasy“, hromadné propouštění, zavírání „neočkovaných“, covidové detenční tábory a zlověstná obětní kampaň: toto všechno je zcela bezprecedentní a probíhá to s malou nebo vůbec žádnou transparentností, diskuzí či souhlasem. Zdá se, že to zasévá pochybnosti do myslí více a více lidí, kteří dříve byli připraveni „Tezi“ přijmout.

S tím, jak se tento proces zrychluje – s tím jak se vlády pokoušejí stále zoufalejším způsobem násilím naočkovat velké množství neochotných lidí, zatímco společně se svými mediálními spojenci bojují, aby potlačily alternativní příběhy a nepříjemná fakta –, se stále více lidí, kteří dosud „Tezi“ podporovali, dívají na to, co se právě děje a začínají se v tom cítit nesví. Všimněte si, že to nemá nic společného se „statusem očkování“ žádné osoby. To, zda je někdo očkovan nebo ne, je zcela osobní záležitost; nemusí to nezbytně souviset s jeho názorem na autoritářská opatření, která jsou v současné době prováděna ve jménu veřejného zdraví. S tím, jak tato opatření sílí, se začíná šířit občanská neposlušnost. Pokud se tato opatření dál rozšíří – a pokud selžou nebo je nebude možné vymáhat – začne se příběh „Teze“ rozpadat. V takové chvíli by se mohlo stát cokoliv.

Toto je síla příběhů. Vyprávění o světě je vždy nástrojem – hrubou mapou, s níž se orientujeme ve složitém území reality. Avšak mapu nelze zaměňovat za skutečné území: pokud se vám to stane, uvíznete ve svém příběhu a příběh – spíš než realita, na níž odkazuje – začne diktovat vaše činy.

Australský spisovatel Simon Sheridan ve své knize *The Plague Story (Příběh moru)* z roku 2020^{2/} prohlašuje, že reakci establishmentu na to, co nazývá koronapokalypsou, lze chápat jako přehrávání už známého příběhu: „morového příběhu“, uvedeného v názvu. Toto, co právě teď prožíváme, říká Sheridan, je příběh tak starý jako mor sám, což znamená, že je věčný. Sledováním struktury tohoto příběhu zpět skrze klasické romány jako je román

1/René Girard: *The Scapegoat*. Johns Hopkins University Press 1989.

2/ Simon, Sheridan, *The Plague Story and Other Essays: Re-evaluating the Coronavirus Narrative*. 2020.

Daniela Defoea *Deník morového roku*^{3/} a román Alberta Camuse *Mor*^{4/}, stejně jako skrze současné hollywoodské katastrofické filmy jako *Smrtící epidemie (Outbreak)*^{5/} a *Nákaza (Contagion)*^{6/}, Sheridan ukazuje, že příběh moru je preexistující šablonou, která se vtiskla do našich myslí prostřednictvím kulturního dědictví, šablonou, která byla nevhodně aplikována na současnou pandemii.

Každý na Západě zná příběh moru: všichni jsme viděli filmy nebo četli romány o děsivém novém viru, který uniká z (obvykle cizí) laboratoře a ničí velkou část lidstva, dokud se několika hrdinným outsiderům nepodaří virus buďto pomocí vědy porazit, nebo s trochou štěstí a odvahy jej přežít. Sheridan naznačuje, že na začátku pandemie se mnohé vlády snažily odvést veřejný diskurz od tohoto apokalyptického vyprávění k jinému příběhu, který nazývá „příběhem chřipky“ – tedy, že covid je nová a potenciálně ošklivá nemoc, která se podobá chřipce, ale kterou je možné přemoci tím, že budeme sledovat „kolektivní imunitu“, rozumná zdravotnická opatření a individuální zdravý rozum.

Vydali jsme se po cestě do příběhu moru, když byl v lednu 2020 spuštěn systém včasného varování WHO. Když západní vlády v březnu vstoupily do lockdownu, vstoupili jsme do morového příběhu doopravdy. V době, kdy píšu tuto esej, jsme stále uprostřed tohoto příběhu a nevíme, jak se z něj dostat ven. Jak se z morového příběhu nakonec dostaneme, můžeme jen hádat, ale než se nám to podaří, budeme už nejspíš v předpekli. A to proto, že společnosti fungují na příbězích. Ne na faktech. Ne na „vědě“. Ne na základě analýzy rizik.

Dusault / Albert Camus, *Mor* (reprofoto).

Všimněte si, že mor – nebo nákaza, virus či pandemie, nebo jakékoliv slovo, které si vybereme – se liší od příběhu, který si o něm vyprávíme. Sheridanova pointa je ta, že pandemie koronaviru je od samého začátku většinou lidí považovaná za verzi morového příběhu, a proto tento příběh musíme dohrát až do jeho konce:

Jakmile se příběh moru stal oficiální interpretací události koronaviru, lidé očekávali, že prvky tohoto příběhu budou naplněny. Muselo proto dojít ke karanténě. Lidé porušující pravidla museli být odsouzeni. Odborníci museli přispěchat na pomoc. Všechny tyto věci se staly nutné, protože vyplývají ze struktury tohoto příběhu. Právě z toho důvodu nyní musíme mít vakcínu, protože toto je velmi důležitá součást moderního morového příběhu. ... V současné době máme díru v podobě vakcíny, která musí být zaplněna.

3/Daniel Defoe, *Deník morového roku* / *Klasika epidemické literatury*. Nakladatelství NZB 2020.

4/ Albert Camus, *Mor*. Hynek (Alois Hynek) 1997.

5/ Americký film z roku 1995 německého režiséra Wolfganga Petersena.

6/ Film amerického režiséra Stevena Soderbergha z roku 2011 (USA a Spojené arabské emiráty).

Sheridanův morový příběh, stejně jako Limbergův rozkol mezi „Tezí“ a „Antitezí“, představují pokusy, jak vysvětlit to, že pandemie může být tolika lidmi vnímána tak odlišně a jak může tato skutečnost vést postupně k poruchám v komunikaci na té nejintimnější rovině. Sheridan vkládá do slov zkušenost, kterou většina z nás musela v určitém okamžiku – nebo v mnoha okamžicích – v těchto posledních dvou letech mít:

Pokud jste měli, tak jako já, několik velmi neobvyklých rozhovorů s lidmi nad případem koronaviru, je to téměř jisté z toho důvodu, že nesouhlasíte s platností morového příběhu, do něhož tito lidé tuto událost zasazují. Hádat se o detaily nevede v tuto chvíli ke změně názoru, protože to, čeho je možné se chopit, není ten či onen názor, ale celý vysvětlující rámec. Těm z nás, kteří si myslí, že toto je nesprávná aplikace příběhu moru, se přijatá opatření jeví radikálně a nebezpečně autoritářská. Avšak autoritářské akce jsou během moru normální, a proto lidé, kteří na tyto události nahlíží skrze tento příběh, nemají s takovýmto druhem akcí problém.

Zamyslete se nad tím, co klíčové symboly těchto kovidových časů znamenají z pohledu těchto odlišných příběhů a nebezpečí této chvíle se vám stane zřejmým. *Roušky*: zneužívání státní moci versus znak sociální odpovědnosti. *Očkovací pasy*: začátek digitální tyranie versus způsob, jak ochránit zranitelné před nezodpovědnými. *Příkazy k očkovaní*: vynucená injekce experimentálního léku do těl neochotných versus způsob, jak zajistit veřejné zdraví v době bezprecedentního nebezpečí.

Právě poslední z těchto bodů může vyznačovat okamžik, kdy úřady překročí čáru směrem do nezmapovaného území. Symbolika „příkazu k očkovaní“ – porušení zdráhajícího se těla jehlou; injekce nevídaných léků státními silami – toto zasáhne člověka mnohem hlouběji než jakýkoli racionální argument o „číslech R“ nebo o lůžkách na JIPce. Avšak pro ty, kdo se přiklánějí k Limbergově „Tezi“ nebo k příběhu moru, jsou příkazy k očkovaní nezbytnou, ne-li možná další ideální fází globální reakce na kovid.

Sheridan má stejné obavy:

Nebudou-li vlády schopny příběh moru, jímž je koronavirus, rychle ukončit, je docela možné, že napětí samo o sobě povede k další krizi, zejména když na nás dopadnou reálné ekonomické těžkosti toho, co se stalo. Vlády budou chtít zoufale ukončit tento příběh pomocí vakcín. Ale pokud k tomu nedojde rychle, pak se pravděpodobně dočkáme delší doby konfliktu mezi technokracií a demokracií.

Tato slova byla napsána před více než rokem. Dnes můžeme vidět, že ať už jsou jakékoliv argumenty pro vakcíny či proti nim, vakcíny pandemii neukončily – a tak se příběh moru odvíjí dál. Kam směřuje teď? To nevíme. Zdá se mi, že toto všechno je součástí probíhajícího odhalení, které, domnívám se, ještě neskončilo. Čím dál víc se obávám, kam by nás to mohlo dovést. Obávám se rostoucího hněvu, masové hysterie, předstírané neomylnosti na všech stranách. Obávám se odhalení, která přijdou a denně doufám, že mé obavy nejsou opodstatněné.

Počáteční dny pandemie svedly na mnoha místech mnoho lidí dohromady kolem společně sdílené hrozby. Ať už jsou naše perspektivy jakékoliv, sdíleli jsme lockdowny, nejistotu, touhu vidět konec pandemie. Háдали jsme se o to, co to je a co máme v této situaci dělat; tehdy byly diskuze stále ještě možné a mohly zůstat necenzurované. Ale příchod očkovacích pasů, příkazů a segregace roztrhal společnost na kusy, místo aby ji sjednotil, oddělil čistého

od nečistého, zodpovědného od nezodpovědného, hloupého od moudrého a vytvořil novou třídu přijatelných obětních beránků. Jehla a QR kód se staly hroživými znaky doby.

Tohle je nebezpečná situace a myslím, že Sheridan má pravdu: konflikt mezi demokracií a technokracií, který se rozvíjel po desetiletí, se nyní před námi jasně rýsuje. Tohle je můj příběh: Vyprávím ho tady už šest měsíců a ve svých textech skoro tři desetiletí. Je postaven na druhu kritiky technologie, kterou Lewis Mumford, Jacques Ellul, Ivan Illich, Neil Postman nebo Vandana Shiva rozvíjejí už desítky let a do níž jsme se hluboce pustili v devadesátých letech, když jsem pracoval v časopise *The Ekologist*. Je to tvrzení – obava –, že slučování státní moci, moci korporací a rychle se stupňující technologické dominance a kontroly nás doslova žene do Skvělého nového světa (Brave New World) nebo-li GATTACA. Je to příběh technokracie: příběh Stroje.

V roce 2021 se tento příběh propletl s příběhem viru, aby na něm cizopasil, přičemž využil pandemie k urychlení dříve existujícího směru cesty. Zatímco urputně bojujeme o sěžejní problémy doby – bezpečnost vakcíny, nové varianty, ivermectin, rozkazy –, tento metapříběh se stále kolem nás i nad námi odehrává a jeho autoři slibují softwarovou aktualizaci, která restartuje příběh Pokroku pro příští Chytrý svět (Smart world) a všechny nás zachrání před nemocí a dokonce před smrtí. Více o tom napíšu příště, ve třetí a poslední části této série.

Isaac Cordal, Pomalé potápění (2019) z cyklu Cement Eclipse (reprofoto).